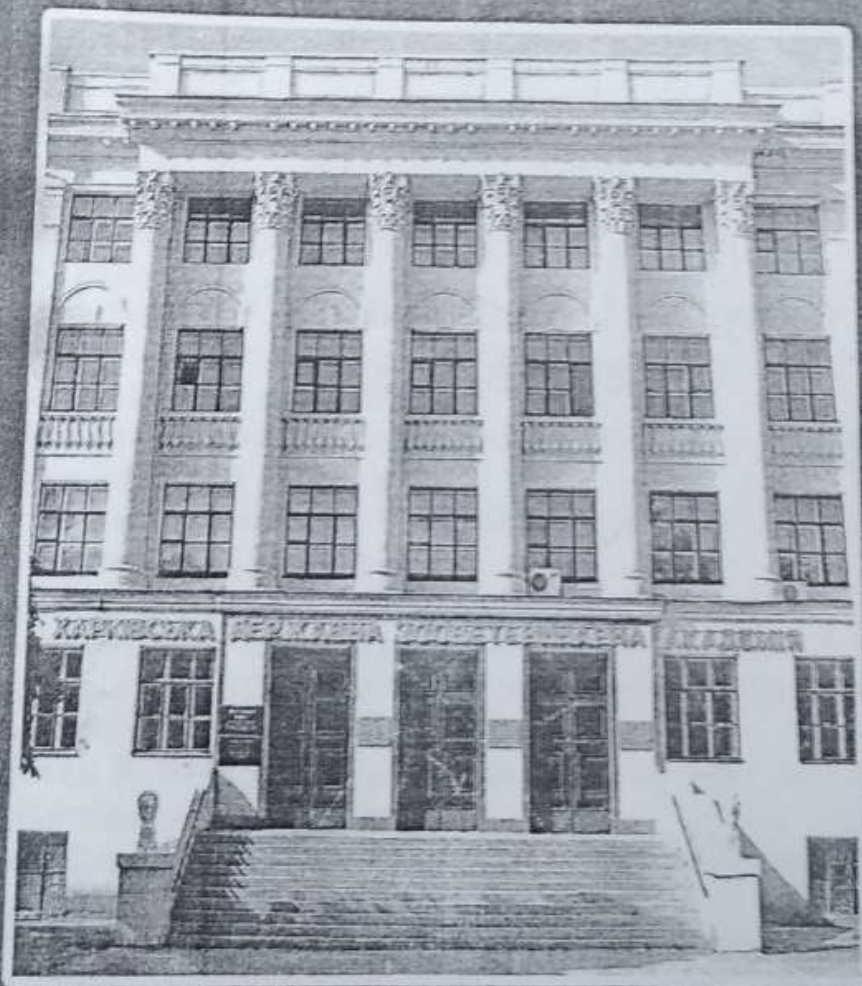

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА ЗООВЕТЕРИНАРНА АКАДЕМІЯ

ПРОБЛЕМИ ЗООІНЖЕНЕРІЇ ТА ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

Збірник наукових праць
Випуск 21, частина 2, том 2
Ветеринарні науки

Харків
2010

ISBN 966-8232-14-3
УДК 636+619 П78

Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини: Збірник наукових праць Харківської державної зооветеринарної академії. - Х.: РВВ ХДЗВА., 2010. - Випуск 21, Ч.2, Т.2 «Ветеринарні науки», 494 с.

Виходить два рази на рік.

Свідоцтво про державну реєстрацію ХК №461 від 25.04.97 р. Збірник видавався з 1889 по 1960 роки, відновлено видавництво з 1996 року.

Випуск збірника наукових праць розглянуто і рекомендовано до друку Вченою радою ХДЗВА протокол № 2 від 04.02.2010 р.

Збірник наукових праць є фаховим науковим виданням з ветеринарних та сільськогосподарських наук (Бюлетень ВАК України, 1999, № 4).

Редакційна колегія збірника наукових праць ХДЗВА, частини 2 «Ветеринарні науки»:

- **Головко Валерій Олексійович**, доктор ветеринарних наук, професор, чл.-кор. УААН (відповідальний редактор) - Харківська державна зооветеринарна академія;
- **Приходько Юрій Олександрович**, доктор ветеринарних наук, професор (заступник відповідального редактора) - Харківська державна зооветеринарна академія;
- **Свириденко Галина Віталіївна** - технічний редактор - Харківська державна зооветеринарна академія;
- **Яценко Іван Володимирович**, доктор ветеринарних наук, доцент - заступник відповідального секретаря - Харківська державна зооветеринарна академія;
- Ничик Сергій Анатолійович**, доктор ветеринарних наук, професор - Харківська державна зооветеринарна академія;
- Рубан Юрій Дмитрович** - доктор с-г. наук, професор - Харківська державна зооветеринарна академія;
- **Павлов Михайло Ефремович**, доктор ветеринарних наук, професор - Харківська державна зооветеринарна академія;
- **Чорний Микола Васильович**, доктор ветеринарних наук, професор - Харківська державна зооветеринарна академія;
- **Кошевий Віктор Павлович**, доктор біологічних наук, професор - Харківська державна зооветеринарна академія;
- **Апатенко Володимир Максимович**, доктор ветеринарних наук, професор, академік АН ВШ України - Харківська державна зооветеринарна академія;
- **Кочмарський Віктор Андрійович**, доктор ветеринарних наук, професор - Харківська державна зооветеринарна академія;
- **Літаров Єиген Володимирович**, доктор медичних наук, професор - Харківська державна зооветеринарна академія;
- **Тимошенко Ольга Павлівна**, доктор біологічних наук, професор - Харківська державна зооветеринарна академія;
- **Жегунов Геннадій Федорович**, доктор біологічних наук, професор - Харківська державна зооветеринарна академія;

Адреса редакційної колегії:

62341, Харківська область, Дергачівський район, п/в Мала Данилівка, ХДЗВА
Тел.: (05763)57-524; (05763)57-564.

Ковбасенко В.М., Ушаков Ф.О.

ЯКІСНА ОЦІНКА КОВБАСНИХ ВИРОБІВ, ЯКІ НАДХОДЯТЬ НА РЕАЛІЗАЦІЮ НА РИНКИ ПІВДНЯ УКРАЇНИ, ЗА МІКРОБІОЛОГІЧНИМИ ПОКАЗНИКАМИ280

Кузьменко О. А., Бомко В. С.

ВПЛИВ ПРЕБІОТИКА ТА КОРМОВОГО АНТИБІОТИКА НА ЯКІСТЬ М'ЯСО-САЛЬНОЇ ПРОДУКЦІЇ СВИНАРСТВА284

Онщенко О.В., Найдіч О.В.

САНІТАРНО-МІКРОБІОЛОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ ПРИБЕРЕЖНИХ ЧОРНОМОРСЬКИХ РИБ, ЯКІ РЕАЛІЗУЮТЬСЯ НА РИНКАХ м. ОДЕСИ290

Труш А.М., Савенко М.М., Труш М.А.

ПОРУШЕННЯ ПРИ ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНОМУ КОНТРОЛІ ЗА РЕАЛІЗАЦІЄЮ М'ЯСНИХ ТУШ НА РИНКУ294

Цивирко И.Л.

ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНА ХАРАКТЕРИСТИКА М'ЯСА КРОЛИКОВ ПРИ ЦИСТИЦЕРКОЗЕ ПИЗИФОРМЕНОМ297

Фотіна Т.І., Петров Р.В.

ОСОБЛИВОСТІ ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАНОЇ ОЦІНКИ РИБИ ПРИ ЛЕРНІОЗІ300

Якубчак О.М., Таран Т.В., Білик Р.І., Бережняк В.В.

ЦИТОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ МОЛОКА.....304

СУДОВА ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА І ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ У ТВАРИННИЦЬКІЙ ГАЛУЗІ

Яценко І.В., Гаврилін П.М.

СТРУКТУРНІ ПАРАМЕТРИ СКЕЛЕТА ССАВЦІВ ЯК ОБ'ЄКТИ СУДОВО-ВЕТЕРИНАРНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ПРИ ВИЗНАЧЕННІ ВИДОВОЇ НАЛЕЖНОСТІ БІОЛОГІЧНОГО МАТЕРІАЛУ307

Яценко І.В., Бондаревський М.М., Кам'янський В.В.

ДІАГНОСТИЧНА ІНФОРМАТИВНІСТЬ ОСТЕОСКОПІЧНИХ ТА ОСТЕОМЕТРИЧНИХ ПАРАМЕТРІВ КІСТОК СТУПНІ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ У СУДОВО-ВЕТЕРИНАРНІЙ ЕКСПЕРТИЗІ.....334

САНІТАРНО-МІКРОБІОЛОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ ПРИБЕРЕЖНИХ ЧОРНОМОРСЬКИХ РИБ, ЯКІ РЕАЛІЗУЮТЬСЯ НА РИНКАХ м. ОДЕСИ

Оніщенко О.В., здобувач, асистент,
avo74@mail.ru

Одеський державний аграрний університет, м. Одеса

Найдіч О.В., к. вет. н., доцент,
olia_aidich@mail.ru

Одеський державний екологічний університет, м. Одеса

Анотація. Вивчали сезонну динаміку бактеріального обсіменіння 6 видів прибережних чорноморських риб та морської води. У рибі та воді не виявлено сальмонел і стафілококів, але в теплу пору року у зразках від 4 видів риб та у всіх зразках води висівалися бактерії групи кишкової палички. Встановлено, що рівень загального бактеріального обсіменіння значно коливався в різні пори року, досягаючи максимальних значень у літній період і знижувався взимку.

Ключові слова: риба, морська вода, загальне мікробне обсіменіння, бактерії групи кишкової палички, сальмонели, стафілокок.

Актуальність проблеми. В даний час проблема забруднення морів і океанів патогенними мікроорганізмами є надзвичайно актуальною. Бактерії потрапляють в морську воду із стічними водами берегових комунальних і сільгоспприємств, з кораблів, із сміттям, а також зі стоками рік, які несуть забруднення зі всього водозбірного басейну [1].

В межах України в Азовське і Чорне моря щорічно скидається в середньому 11,4 млн. т. неочищених стічних вод, частково очищених 87,9 млн. т. і нормативно очищених 190,6 млн. т. При цьому в воду потрапляє 9,5 тис. т суспендованих речовин і 7,1 тис. т органічних речовин з токсичними компонентами. Кількість стічних вод, що потрапляють в Чорне море, які не відповідають санітарним нормам за хімічними та бактеріологічними показниками складає в межах Одеської області 29,5% і 55,9%. Абсолютно очевидно, що в цьому випадку патогенні бактерії є реальною небезпекою не тільки для морських гідробіонтів, але й для людей, які вживають в їжу забруднені морепродукти і купаються в інфікованій воді [2].

В прибережних морських акваторіях ситуація з санітарно-мікробіологічним станом води ускладнюється процесами евтрофікації, що пов'язано з потраплянням в неї великих кількостей біогенів. Одночасно в цих районах йде розвиток різних мікроорганізмів, зокрема, ентеропатогенних бактерій групи кишкової палички, характерних для фекалій людини і тварин, які потрапляють в воду з каналізаційними стоками. Наявність патогенних мікроорганізмів в акваторіях морів є реальна загроза для здоров'я людини при використанні водних ресурсів в рекреаційних цілях. Але мікроорганізми можуть потрапити у морську воду не тільки з стічними водами, а також змиватися з берега в районах пляжів. Зміни фізико-хімічних умов водного середовища під впливом природних і антропогенних чинників (температура, рН, солоність) можуть змінювати патогенну мікрофлору та фітопланктон, і як наслідок, вони набувають нових якостей, небезпечних для гідробіонтів та людей [3].

Завдання дослідження. В зв'язку з вищевикладеним перед нами стояло завдання вивчити деякі бактеріологічні показники у 6 видів прибережних чорноморських риб, в різні пори року, та морської води акваторії м. Одеси.

Матеріал і методи дослідження. Об'єктом досліджень були 6 видів прибережних чорноморських риб, в кількості 20 екземплярів, яких добували

промислом в акваторії м. Одеси і продавали на ринках міста – бичок-кругляк, мерланг, атерина, чорноморська кілька, хамса і глоса, а також проби морської води відібрані в акваторії м. Одеси в районі 10 станції Великого Фонтану, Дачі Ковалевського та Лузановки.

Визначали БГКП, сальмонели, стафілококи та МАФAM згідно загальноприйнятих методик [4, 5, 6].

Результати дослідження. У досліджених риб не були зафіксовані сальмонели та стафілококи. БГКП встановлені в чотирьох випадках влітку у атерини, мерланга, хамси і чорноморської кільки.

Величини МАФAM суттєво варіювали у дослідних видів риби в різні пори року (табл. 1). Загальною тенденцією було значне збільшення цього показника влітку і поступове зниження його восени і взимку.

Таблиця 1

Сезонна динаміка мікробного обсіменіння прибережних видів чорноморських риб ($M \pm m$; $n=20$)

Вид риби	Пора року	МАФAM (КУО/1г)	БГКП	Сальмонели	Стафілококи
1	2	3	4	5	6
Бичок-кругляк	зима	$5,0 \times 10^3$	-	-	-
	весна	$6,8 \times 10^3$	-	-	-
	літо	$2,2 \times 10^4$	-	-	-
	осінь	$6,0 \times 10^3$	-	-	-
Мерланг	зима	$4,7 \times 10^3$	-	-	-
	весна	$6,2 \times 10^3$	-	-	-
	літо	$2,4 \times 10^4$	+	-	-
	осінь	$5,8 \times 10^3$	-	-	-
Атерина	зима	$5,5 \times 10^3$	-	-	-
	весна	$8,7 \times 10^3$	-	-	-
	літо	$3,2 \times 10^4$	+	-	-
	осінь	$7,5 \times 10^3$	-	-	-
Чорноморська кілька	зима	$7,1 \times 10^3$	-	-	-
	весна	$15,2 \times 10^3$	-	-	-
	літо	$4,1 \times 10^4$	+	-	-
	осінь	$14,4 \times 10^3$	-	-	-
Хамса	зима	$8,8 \times 10^3$	-	-	-
	весна	$16,0 \times 10^3$	-	-	-
	літо	$4,55 \times 10^4$	+	-	-
	осінь	$14,2 \times 10^3$	-	-	-
Глосса	зима	$4,4 \times 10^3$	-	-	-
	весна	$6,25 \times 10^3$	-	-	-
	літо	$2,8 \times 10^4$	-	-	-
	осінь	$5,6 \times 10^3$	-	-	-
Норма		3×10^4 КУО/1г			

Що стосується дослідження морської води, то треба відзначити, що в цих дослідях також була деяка закономірність (таблиця 2).

Таблиця 2.
Сезонна динаміка мікробного обсіменіння морської води акваторії м. Одеси ($M \pm m$; $n=3$)

Місце відбору	Пора року	T°С води	МАФАМ (КУО/1г)	БГКП	Сальмонели	Стафілококи
1	2	3	4	5	6	7
10 станція Великого Фонтану	зима	4,5	$4,2 \times 10^6$	-	-	-
	весна	11,2	$4,8 \times 10^6$	-	-	-
	літо	23,5	$6,2 \times 10^7$	+	-	-
	осінь	16,6	$5,5 \times 10^6$	-	-	-
Дача Ковалевського	зима	4,8	$4,5 \times 10^6$	-	-	-
	весна	11,7	$5,3 \times 10^6$	-	-	-
	літо	23,8	$7,2 \times 10^7$	+	-	-
	осінь	16,5	$5,8 \times 10^6$	+	-	-
Лузановка	зима	4,2	$4,3 \times 10^6$	-	-	-
	весна	11,0	$5,0 \times 10^6$	-	-	-
	літо	23,4	$6,5 \times 10^7$	+	-	-
	осінь	16,2	$5,2 \times 10^6$	-	-	-

З результатів наведених в таблиці видно, що взимку ні в однієї з проб не було росту БГКП, сальмонел і стафілококу. Ріст БГКП був значним влітку у всіх пробах, в одній пробі (Дача Ковалевського) – восени. Показники МАФАМ значно мінялися і була видна чітка кореляція цифр від пори року, самі найвищі показники були влітку. Це є закономірним бо влітку температура прибережної води вдень складала в середньому 23,5°С.

Таким чином, результати проведених дослідів демонструють чітку залежність рівня бактеріального обсіменіння прибережних риб та морської води від пори року і температури води в цей період.

Треба відмітити, що температура води може впливати напряму на вміст бактерій у рибі та воді. Разом з тим встановлено непрямої ефект високої температури води влітку на ріст мікроорганізмів у рибі і воді. Причиною цього є часті викиди комунальних стічних вод, особливо неочищених, заміщення і збільшення рекреаційного навантаження на прибережні акваторії. Це сприяє насиченню морського середовища біогенами і патогенними мікроорганізмами, від яких в першу чергу страждають морські гідробіоти, вживання яких в їжу є реальною загрозою для здоров'я людей і тварин не тільки в прибережних зонах, а й далеко від моря (переробка, перероблені морепродукти). На підставі вище викладеного необхідним є ретельний контроль якості та безпеки морепродуктів і гігієнічного стану акваторій, де ведеться їх промисел чи штучне вирощування.

Висновки

1. Рівень бактеріального обсіменіння прибережних чорноморських риб суттєво варіює і залежить від виду риби і пори року.
2. Рівень МАФАМ у всіх риб і в морській воді збільшується в теплу пору року зменшується в холодну.
3. Наявність патогенної мікрофлори (БГКП) у рибі і в морській воді інформативним індикатором стану середовища, де мешкають гідробіоти, а також рівня антропогенного навантаження на нього.

Література

1. Україна в контексті «Порядку денного на ХХІ століття». – К.: «Нора-принт», 1998. С.45-46.